

PM

Bedömning av fladdermöss i Saltvikshöjdens naturområde, Härnösand

Härnösands kommun

Titel: Bedömning av fladdermöss i Saltvikshöjdens naturområde, Härnösand

Version: 1

Datum: 2025-02-11

Uppdragsgivare: Härnösands kommun, Edvin Eriksson

Uppdragsnummer: 2080-01

Dokumentnamn: Fladdermöss_saltvikshöjden_härnösand

Rapport genomförd av: Alfred Olofsson och Johan Eklöf

Bilder: Härnösands kommun och EnviroPlanning AB

Foto framsida: Vy över myrmark vid saltvikshöjden. Lilla bilden visar en nordfladdermus © Jens Rydell.

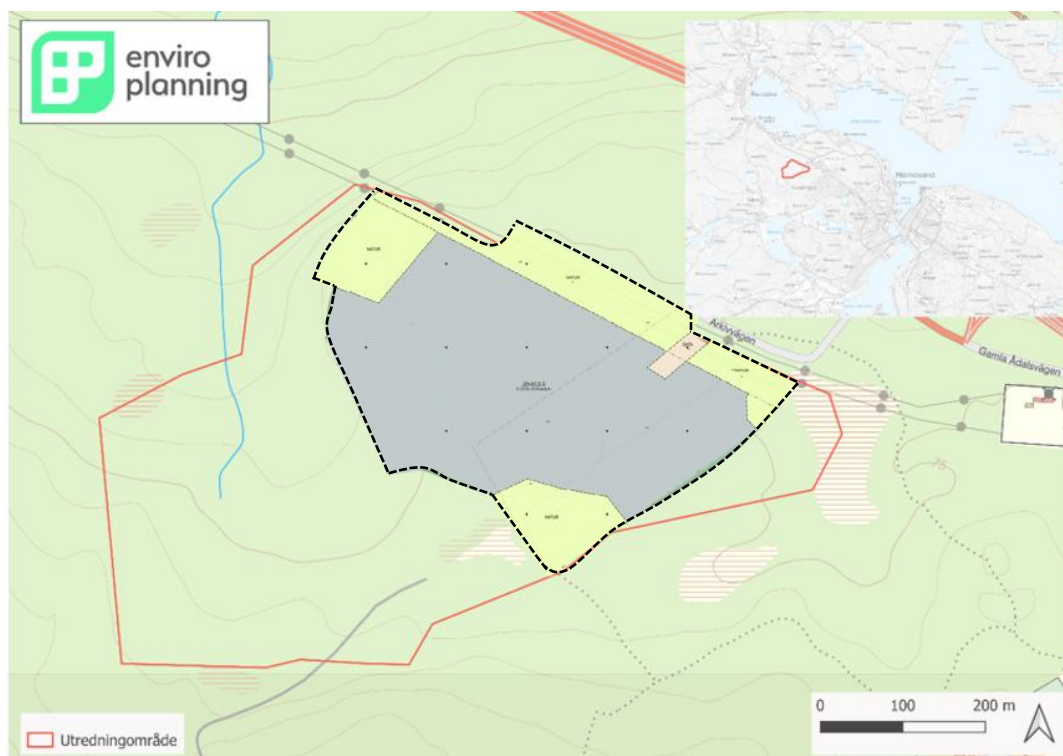
EnviroPlanning erbjuder rådgivning och experttjänster inom natur, miljö, samhällsbyggnad, hållbart byggande och ansvarsfull hantering av kemikalier. Vi hjälper våra kunder att göra verkliga förflyttningar mot mindre miljöbelastning och ett grönt samhälle i ekologisk balans. Tillsammans tar vi oss an dina utmaningar med personligt engagemang, trygg kompetens och hög kvalitet.

Innehåll

1.	Bakgrund och uppdrag	4
2.	Förutsättningar	5
3.	Fladdermöss	6
3.1.	Lagstiftning	6
3.2.	Fladdermöss i området	6
4.	Bedömning	8
4.1.	Sammanfattning	9
5.	Referenser	10

1. Bakgrund och uppdrag

På uppdrag av Härnösands kommun har EnviroPlanning åtagit sig att bedöma förutsättningarna för fladdermöss i Saltsjövikshöjdens naturområde. I området detaljplaneras fastigheterna Bondsjö 17:1 och Saltvik 2:35 och en tidigare fladdermusinventering har genomförts på platsen (Härnösands kommun 2024). Uppdraget består i att utifrån befintlig rapport och andra tillgängliga underlag bedöma om fladdermöss födosöker och/eller eventuellt har boplatser i anslutning till närliggande våtmarksområde och om den planerade detaljplanen är genomförbar i sin nuvarande form.

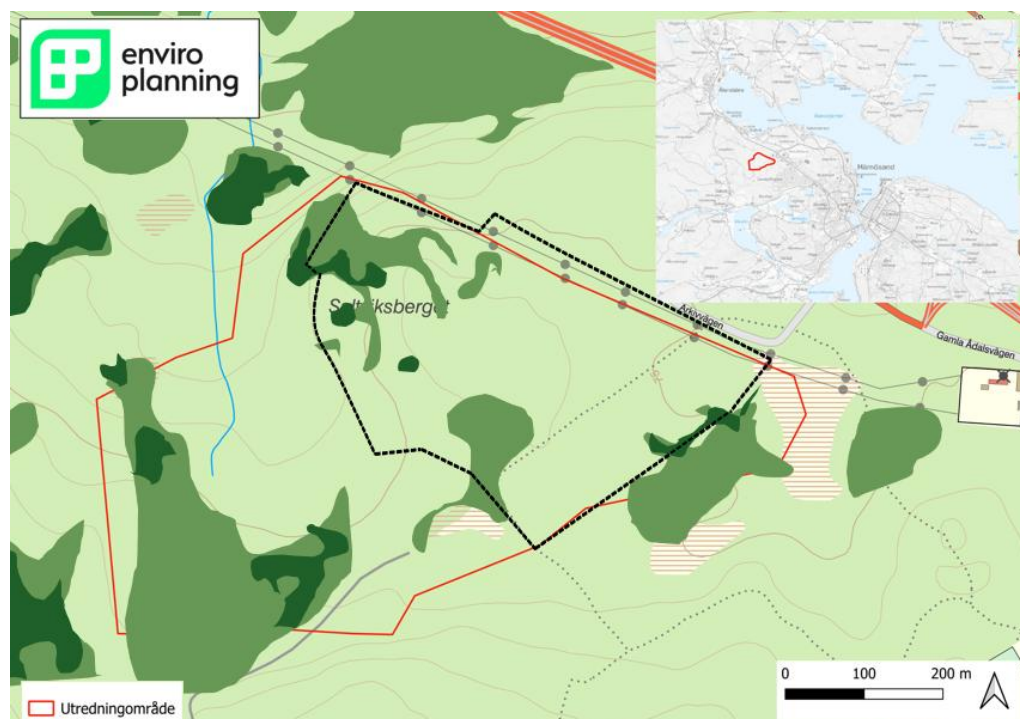

Figur 1. Detaljplan Bondsjö 17:1 och Saltvik 2:35 (streckad, svart linje) och tidigare inventeringsområde för fladdermöss (röd linje). De ljusgröna delarna i detaljplaneområdet är naturmark.

2. Förutsättningar

Inventeringsområdet består av mestadels ung produktionsskog, med stora delar avverkade de senaste fem åren (Skogsstyrelsen). I figur 2 visas de partier av skog där medeldiametern överstiger 30 – 40 cm (ljusgrön) och 40 – 50 cm (mörkgrön). I området finns också inslag av myrmark och fuktstråk. I områdets västra del rinner en bäck i nord-sydlig riktning. Denna är sedan länge utgrävd för att avleda vatten. I den södra delen av tidigare inventeringsområdet är skogen fuktig med flera fuktighetskrävande arter, såsom olika vitmossor. Här torde också insektsproduktionen vara god för fladdermöss. Längre norrut, i riktning mot kraftledningsgatan, blir miljön successivt torrare, och övergår i berghällar.

Förutsättningarna för fladdermöss är teoretiskt sett måttliga och det är inte en typ av skogsområde där man normalt kan förvänta sig yngelkolonier eller hög aktivitet. Med det sagt har Härnösands kommuns inventering ändå visat på närvaro av flera arter, se nedan.

Figur 2. Skog där medeldiametern överstiger 30 – 40 cm (ljusgrön) och 40 – 50 cm (mörkgrön). Från Skogliga grunddata (Skogsstyrelsen). Detaljplaneområdet anges med streckad, svart linje och tidigare utredningsområde för fladdermöss med röd linje.

3. Fladdermöss

3.1. Lagstiftning

Fladdermöss är fridlysta enligt artskyddsförordningen 4 a § och bilaga 4 till EU:s art- och habitatdirektiv, vilket innebär förbud mot att döda, skada eller fånga individer. Det är heller inte tillåtet att störa fladdermössen särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och migrationsperioder. Vidare är det också förbjudet att förstöra deras viloplats eller fortplantningsområden. Påverkan på dessa miljöer kan kräva dispens samt skydds- eller kompensationsåtgärder. Genom fladdermusavtalet EUROBATS förbinder sig också Sverige att vidta åtgärder som främjar fladdermöss, exempelvis genom att viktiga födosöksområden skyddas.

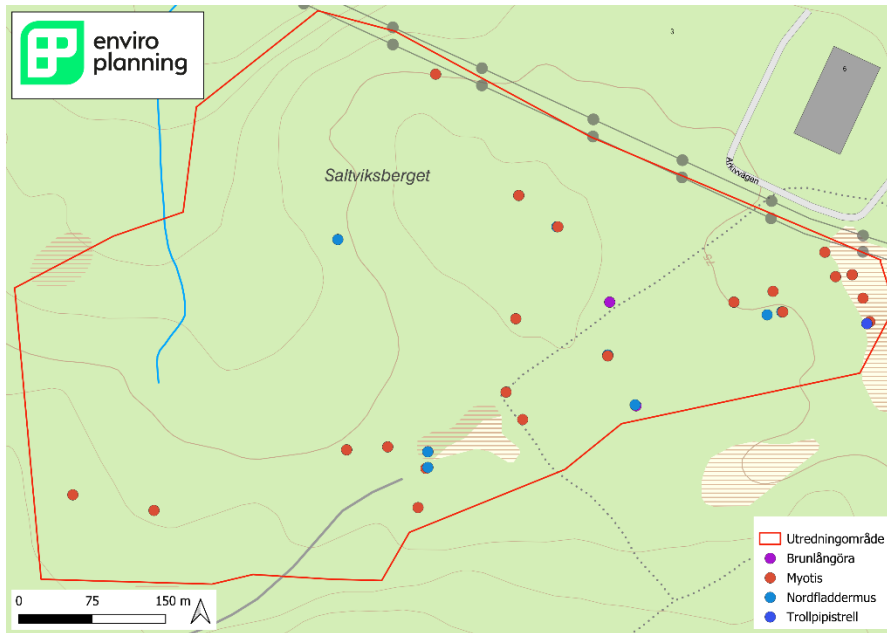
3.2. Fladdermöss i området

Fyra fladdermusarter är identifierade i området: nordfladdermus, trollpipistrell, brunlångöra samt obestämda arter ur släktet *Myotis*, med mest aktivitet noterad i de södra och östra delarna. Brunlångöra och släktet *Myotis* är ljuskänsliga arter och deras närvaro tyder på att området är relativt mörkt och att det finns tillräckligt med sammanhängande skog för dessa fladdermöss.

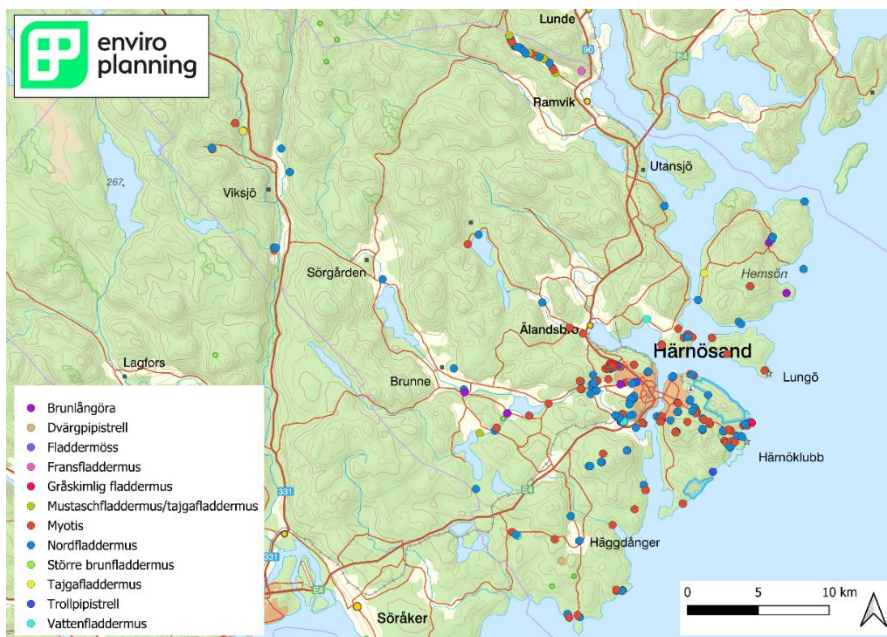
I Härnösands kommun har totalt 10 fladdermusarter hittats sedan tidigare (tabell 1, Artportalen 2000 – 2025): större brunfladdermus, gråskimlig fladdermus, nordfladdermus, trollpipistrell, dvärgpipistrell, brunlångöra, vattenfladdermus, fransfladdermus och mustasch-/tajgafladdermus hittade (Artportalen 2000 – 2025). Artparet mustasch/tajgafladdermus är svåra att skilja och brukar anges som en och samma. I norra Sverige har tajgafladdermus traditionellt ansetts vanligare, men det står också klart att både tajgafladdermus och mustaschfladdermus förekommer i Västernorrland (Artportalen 2025-01-30).

Tabell 1. Fladdermusarter identifierade i Härnösands kommun samt i Saltvikshöjden

Namn	Rödlistning	Saltvikshöjden
Större brunfladdermus		
Gråskimlig fladdermus		
Nordfladdermus	NT - nära hotad	X
Dvärgpipistrell		
Trollpipistrell		X
Brunlångöra	NT - nära hotad	X
Vattenfladdermus		
Mustasch/tajgafladdermus		
Tajgafladdermus		
Fransfladdermus	NT - nära hotad	
<i>Myotis</i> sp		X

Figur 3. Fladdermusarter observerade i utredningsområdet (Härnösand 2024). *Myotis* sp misstänks vara antingen vatten-, mustasch- och/eller tajgafladdermus.

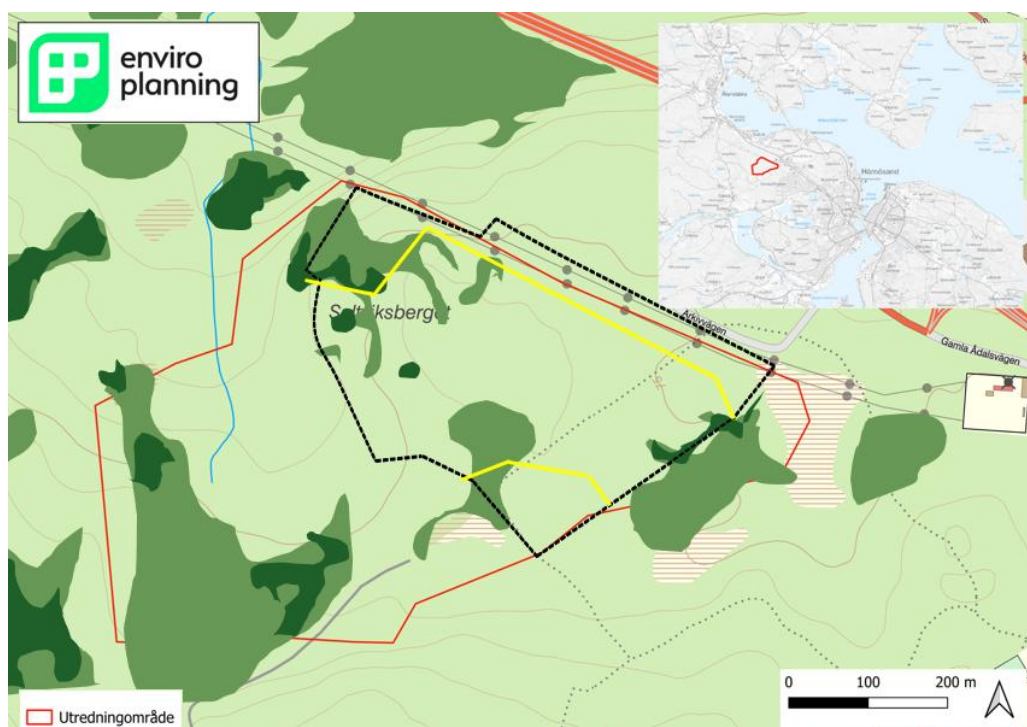

Figur 4. Fladdermusarter registrerade i Artportalen inom Härnösands kommun. Observera att på en plats har tajgafladdermus kunnat separeras från mustaschfladdermus då en ungelkoloni av arten har hittats. Punkter där bara "fladdermöss" har rapporterats innebär att ingen artbestämning har gjorts. *Myotis* = obestämd art inom släktet *Myotis* (musöron).

4. Bedömning

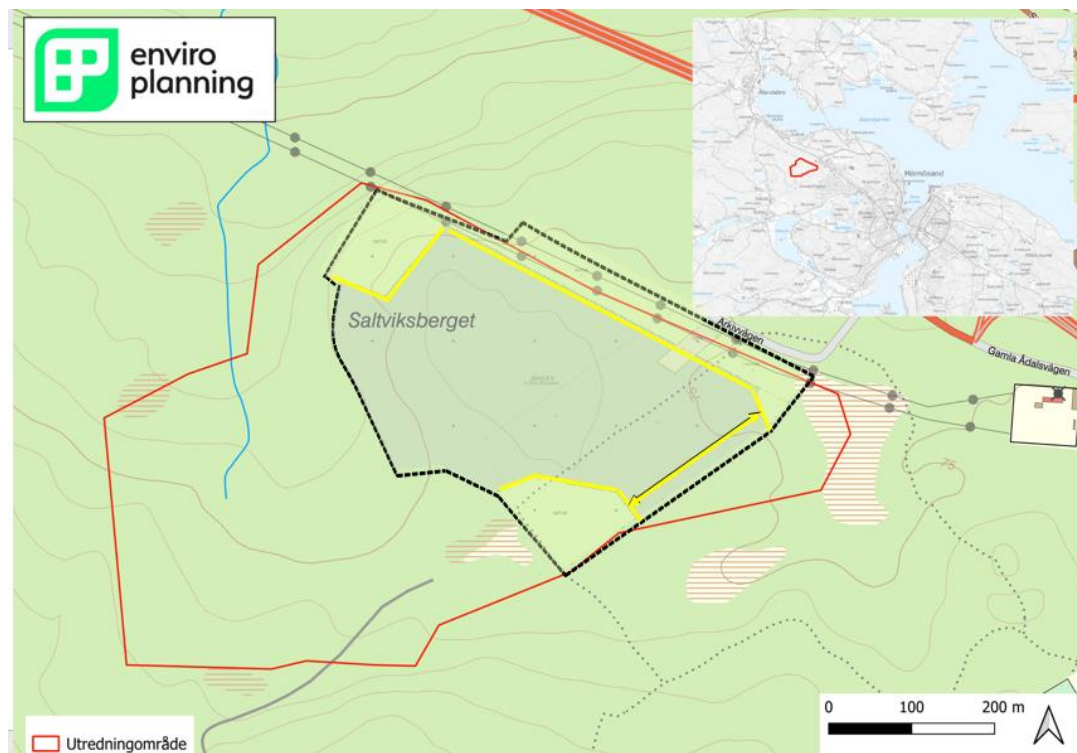
Det tidigare utredningsområdet för fladdermöss är förhållandevis litet, 31 hektar, och detaljplaneområdet utgör mindre än halva denna yta. Fyra fladdermusarter i detta område får anses vara mer än väntat i ett så pass litet produktions-skogsområde i Västernorrland. Sannolikt bidrar våtmarkerna med insektsproduktion och därmed födotillgång. I tidigare rapport (Härnösands kommun 2024) framgår att nordfladdermus och *Myotis* sp, sannolikt mustasch-/tajgafladdermus och/eller vattenfladdermus, förekommer spritt och mest frekvent i området, men att även brunlångöra har noterats liksom förbipasserande trollpipistrell. Inventeringen verkar ha utförts under en lång period och med största sannolikhet har den fångat upp de arter som förekommer i närområdet. I rapporten framgår att det är mest aktivitet i områdets södra och östra delar, vilket skulle kunna knytas till de våtare skogspartierna. Det är dock inte angivet några siffror som visar vad ”mycket” aktivitet innebär i det här fallet.

Sammansättningen av skogen (Skoglig grunddata, Skogsstyrelsen) visar att det är framför allt ung produktions-skog, med enstaka partier av något äldre och grövre träd (figur 2 och 5). Det är dock få träd som är så pass gamla att skogen skulle vara attraktiv för fladdermöss med avseende på boplatsmöjligheter. Stora delar av området är dessutom avverkat. Detta har dock skapat brynmiljöer längs vilka fladdermöss ofta rör sig. De ur fladdermusperspektiv mest intressanta skogspartierna finns i det nordvästra hörnet av detaljplaneområdet samt i den östra delen och även söder om området. De största delarna faller utanför planområdet och/eller inom den planerade naturmarken.

Figur 5. Skog där medeldiametern överstiger 30 – 40 cm (ljusgrön) och 40 – 50 cm (mörkgrön). Från Skogliga grunddata (Skogsstyrelsen). Detaljplaneområdet anges med streckad, svart linje och tidigare utredningsområde för fladdermöss med röd linje. Utanför de gula linjerna planeras naturmark.

Med tanke på att förhållandevis lite av den skog som kan anses intressant ur ett fladdermusperspektiv finns inom planområdet, bedömer vi att detaljplanen inte kommer att påverka fladdermössens kontinuerliga ekologiska funktion. Vi rekommenderar dock, särskilt med tanke på närvaro av brunlångöra och förhållandevis hög aktivitet av *Myotis*-arter, att skapa en buffert mot våtmarkerna öster och söder om planområdet, där fladdermössen förväntas födosöka i störst utsträckning. Detta görs enklast genom att planera in ytterligare naturmark i områdets östra del (cirka 20 meter, figur 6), vilket ger fladdermössen både brynmiljöer och en skyddande buffertzona.

Figur 6. Rekommenderad utökning av naturmark i detaljplaneområdet (gul pil).

4.1. Sammanfattning

Fyra av Härnösands tio fladdermusarter förekommer i det aktuella detaljplaneområdet. Skogsområdet är av måttligt intresse för fladdermöss och vi bedömer att inga boplatser finns här och fladdermuspopulationernas ekologiska funktion bedöms bibehållas. Fuktiga partier bidrar dock till insektsproduktion som gynnar fladdermöss i området och vi rekommenderar att utöka den inplanerade naturmarken med cirka 20 meter i planområdets östra del. Detta skapar, tillsammans med övrig inplanerad naturmark, brynmiljöer och en buffert mot våtmarker.

5. Referenser

Härnösands kommun (2024). Översiktlig fladdermusinventering och bedömning av fladdermuspopulationen i Saltvikshöjdens naturområde etapp 2, del av fastigheterna Bondsjö 17:1 och Saltvik 2:35

SLU Artdatabanken (2024). *Artportalen*. <https://artportalen.se/>

Skogsstyrelsen. Skogliga grunddata och Skogens pärlor. <https://skogsstyrelsen.se>

